

ОКРЕМІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ ТВАРИННИЦТВА В УМОВАХ СЬОГОДЕННЯ

Вступ України до СОТ супроводжується посиленням конкурентного навантаження на окремі галузі сільського господарства, зокрема тваринництво. При цьому розвиток вітчизняної галузі тваринництва відбувається в дуже складних умовах, що є вкрай негативним моментом, оскільки тваринництво – особлива галузь сільського господарства, стан розвитку якої вагомо впливає на економічний потенціал АПК країни, на всі сфери суспільного виробництва й на життя населення.

Що стосується розвитку такого напрямку тваринництва як скотарство, то нині в Україні переважна більшість поголів'я корів (77,5%) утримується в особистих підсобних господарствах, які виробляють близько 73% молока, забезпечуючи при цьому майже 50% сировинних потреб молокопереробної галузі [5]. На кожну тисячу чоловік населення припадає 58 голів корів, а середній річний надій становить близько 3900 літрів. Для порівняння – на сьогодні в США цей показник складає 40 корів на одну тисячу чоловік, в Англії – 44, у Канаді – 41, у країнах ЄС – 45-48, в Росії – 66.

Київська область займає 2-ге місце в Україні за обсягом виробництва сільськогосподарської продукції. Область є одним із лідерів у виробництві продукції тваринництва в Україні, зокрема за обсягами виробництва м'яса худоби та птиці всіма категоріями господарств область займає 3-тє місце. Скотарство молочно-м'ясного напрямку тривалий час є головною галуззю тваринництва Київської області. Протягом 1991-2015 рр. поголів'я ВРХ в області скоротилося у 8,8 разів (в Україні загалом – у 5,3 рази), у тому числі корів – у 6 разів. Через значний спад поголів'я виробництво молока за цей період зменшилося у 3,3 рази [1]. Нині в підприємствах Київської області зосереджено 56,6% великої рогатої худоби, а у господарствах населення – 37,2% поголів'я, що є найнижчим показником по Україні [2].

Станом на 01.01.2016 р. поголів'я ВРХ в Київській області налічувало 138,4 тис голів (табл.1), що становить 3,6% від загального поголів'я України. Це на 11,2% і 15,8% менше, ніж у 2011 і 2014 рр. відповідно. Негативна тенденція простежується і в динаміці поголів'я корів, кількість яких зменшилася на 14,8 тис голів або на 10% порівняно з 2011 р. Статистичні дані свідчать про складний стан молочної галузі, незважаючи на те, що виробництво молока займає важливе місце у великотоварному виробництві та в формуванні продовольчої безпеки регіону.

Ключовим напрямком у галузі тваринництва та в аграрному секторі в цілому є свинарство. Темпи розвитку вітчизняного свинарства, так як і скотарства, порівняно невисокі. Якщо в 1990 році поголів'я свиней в країні становило майже 22 млн, то нині ця цифра суттєво зменшилася й коливається на рівні 7 млн. У Київській області протягом 2011-2015 рр. поголів'я свиней збільшилося на 19,8 тис голів або на 3,9% (табл. 1). За чисельністю поголів'я свиней в усіх категоріях господарств область займає рангове 3 місце [6]. Чого тільки варта діяльність ТОВ СП «Нива Переяславщини», виробництва якого розміщені на території Згурівського й Баришівського районів Київської області, а виробничі потужності складають 6 свинокомплексів по 30 тис голів кожний.

Таблиця 1

Поголів'я великої рогатої худоби в Київській області та свиней
(тис голів)

Роки Види тварин	2011	2012	2013	2014	2015
ВРХ	150,6	148,3	154,9	146,6	135,8
у тому числі корови	80,9	79,3	78,6	76,9	73,2
Свині	507,9	508,7	523,5	485,3	527,7

Джерело [2]

На розвиток свинарства, як і на розвиток тваринництва в цілому, суттєво впливає ціна на корми для тварин, оскільки прибутковість виробництва та реалізації продукції свинарства визначають дві складові: ціна (відіграє ключову роль) і собівартість (стаття витрат «Корми» займає найбільшу питому вагу в структурі собівартості виробництва продукції свинарства) [3]. Розвиток же свинарства в Україні характеризується нераціональним використанням власної кормової бази, так як значна частина вітчизняного фуражного зерна йде на експорт.

Динаміка поголів'я худоби в СВК агрофірма «Перемога» (Київська область, Кагарлицький район, с. Бурти) аналогічна динаміці в Київській області. Так, поголів'я ВРХ у СВК агрофірма «Перемога» (Київська область, Кагарлицький район, с. Бурти) протягом 2012-2014 рр. зменшилося на 164 гол. або на 20,2%, поголів'я корів – на 100 гол. або на 20%, поголів'я свиней збільшилося на 12 гол. або на 23% (табл. 2).

Обсяги виробництва продукції скотарства в агрофірмі протягом досліджуваного періоду скоротилися. Зокрема, виробництво молока зменшилося на 1360 ц або на 6,3%; м'яса ВРХ у забійній масі на 114 ц або на 18,7%. Виробництво ж м'яса свиней у забійній масі збільшилося на 20 ц або на 29,9%.

Позитивним у розвитку тваринництва в досліджуваному підприємстві є й те, що в період із 2012 по 2014 р. збільшився річний удій молока від 1 корови – на 739 кг та на 17,1%. Дещо зросла середня вага 1 голови ВРХ і свиней – на 4,7 кг і 7,1 кг або на 2,4% і 5,5% відповідно та змінився в сторону збільшення середньодобовий приріст: ВРХ – на 13 г або на 2,4%, свиней – на 20 г або на 5,7%.

На підставі проаналізованих фактів, можна припустити, що в агрофірмі намагаються збільшити продуктивність тварин за рахунок удосконалення раціону годівлі.

Аналіз економічних показників діяльності СВК агрофірма «Перемога» свідчить, що виробництво продукції тваринництва в досліджуваному підприємстві переважно є збитковим за винятком виробництва молока. Прибуток, отриманий від виробництва молока в 2014 році збільшився на 1440,1 тис грн або на 98,5% порівняно з 2012 роком, а рівень рентабельності даного напрямку зріс на 28 п.п. Деяка позитивна тенденція прослідковується щодо зменшення збитковості у виробництві м'яса ВРХ: так у 2014 р. порівняно з 2012 р. збитковість даного виробництва зменшилась на 9,4%. Що стосується свинарства, то на кінець досліджуваного періоду його збитковість становила 64,4% [4].

Таблиця 2

*Динаміка виробництва продукції галузі тваринництва в СВК агрофірма
«Перемога» (Київська область, Кагарлицький район, с. Бурти)*

Показник	2012 р.	2013 р.	2014 р.
Поголів'я:			
ВРХ, тис.гол.:	811	676	647
в т.ч. корів	500	450	400
Свиней	52	29	64
Виробництво продукції, ц:			
-молока	21586	20149	20226
-м'яса у забійній вазі			
• ВРХ	611	445	497
• Свиней	67	38	87
Річний удій молока від 1 корови, кг	4317	4476	5056
Питома вага продукції, % м'ясо-молочного скотарства в продукції сільського господарства	44,4	50,4	77,6
продукції свиней		2,3	1,8
	1,06		

Розроблено автором за даними річної звітності СВК агрофірма «Перемога»

Попри великі труднощі, сільськогосподарські виробники Київської області все ж таки намагаються розвивати галузь тваринництва. Нещодавно у Яготинському та Згурівському районах області було споруджено великі тваринницькі комплекси, сучасні молочні ферми. Також нові ферми з високопродуктивними породами корів з'явилися в Кагарлицькому районі [7]. На території Київщини функціонує ТДВ «Терезине» – роботизований молочно-товарний комплекс у Білоцерківському районі, ТОВ «Стара ферма» в Бориспільському районі, ТОВ «Українська молочна компанія» в Згурівському районі та ін. [2].

Стимулом для збільшення виробництва м'ясної та молочної продукції виробниками області є наявність потужного споживчого ринку, що формується в основному столичними споживачами.

Список використаних джерел:

1. Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
2. Головне управління статистики Київської області. [Електронний ресурс] <http://oblstat.kiev.ukrstat.gov.ua/>
3. Кісіль Д. Т. Невідкладні завдання у розвитку свинарства / Д. Т. Кісіль // Сільський господар. – 2005. – № 5-6. – С. 8-10.
4. Мірзоева Т.В. Щодо розвитку галузі тваринництва в Київській області (на прикладі СВК Агрофірма «Перемога») / Т.В. Мірзоева, Н.Ю. Шевченко // Молодий вчений. – 2016. – № 5 (32). – С. 111-114.
5. Фененко А. Молочне тваринництво потрібно модернізувати / А. Фененко, В. Ткач // Аграрний тиждень Україна [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://a7d.com.ua/>

6. Характеристика Київської області [Електронний ресурс]. –
Режим доступу: <http://invest-koda.org.ua/>

7. The state and prospects of the agricultural development investments and financing
in Kiev region. Kyiv NNC «IAE» (Ukrainian). [Електронний ресурс]. –
Режим доступу: mmi.fem.sumdu.edu.ua